

De beperking van de rede

WE PROBEERDEN ONZE WEG
NAAR HEM TOE TE REDENEREN.

DAT WERKTE NIET,
MAAR ZODRA WE HET OPGAVEN,
BLEEF ER GEEN OBSTAKEL MEER OVER.

Hakim Sanai was een man met karakter, een religieus man. Hij had hard zijn best gedaan, hij had alle mogelijke manieren geprobeerd om God te bereiken. En hij was een zeer intelligent man, goed geïnformeerd en stond bekend als een wijs man. Hij was een zeer bekwaam, rationeel persoon. Hij had op alle mogelijke manieren geprobeerd om God via de rede te bereiken.

Maar niemand heeft ooit God bereikt via de rede. Dat is niet de deur naar haar, dat is de muur die je tegenhoudt. De rede is perfect in staat om het oppervlakkige te kennen, maar ze kan niet in de diepte duiken. Ze weet alleen hoe ze aan de oppervlakte moet zwemmen. De rede is helemaal goed voor zover het de reis naar BUITEN betreft, maar ze is volkomen machteloos voor zover het de reis naar binnen betreft.

De rede is goed en geschikt als je iets over materie wilt weten. Maar ze is volkomen onbekwaam als je iets wilt weten over bewustzijn. De rede kan meten, maar bewustzijn is onmeetbaar.

De rede kan wegen, maar het bewustzijn heeft geen gewicht. De rede kan zien, maar het bewustzijn is onzichtbaar. De rede heeft de vijf zintuigen als haar dienaren, maar het bewustzijn ligt BUITEN de vijf zintuigen.

Je kunt het niet aanraken, je kunt het niet ruiken, je kunt het niet proeven, je kunt het niet horen, je kunt het niet zien: het ligt BUITEN de vijf zintuigen. Je kunt het niet aanraken, je kunt het niet ruiken, je kunt het niet proeven,

je kunt het niet horen, je kunt het niet zien: het bevindt zich achter deze vijf vensters van de zintuigen die naar buiten openen.

Je kunt het zonlicht zien, maar je kunt je innerlijke licht niet met je ogen zien. Je kunt de vogels horen zingen, maar je kunt niet je eigen hart horen zingen.

De rede is in staat om te meten. Zo is het woord 'materie' ontstaan. Materie betekent dat wat gemeten kan worden; 'meetbaar' is de betekenis van het woord 'materie'. De rede meet, dus alles wat in de val van de rede kan worden gevangen is materie.

Maar er zijn dingen die onmeetbaar zijn. Hoe kun je liefde meten? Hoe kun je bewustzijn meten? Het onmeetbare is er. Maar als je erop staat dat je alleen de rede gebruikt om het te kennen, dan zul je onwetend blijven van het onmeetbare. Dan zul je onwetend blijven van God.

Hakim Sanai zegt:

WE PROBEERDEN ONZE WEG
NAAR HEM TOE TE REDENEREN.

DAT WERKTE NIET...

Het kan ook niet werken, het is intrinsiek ontoereikend. Logica kan geen conclusies trekken over het onkenbare. Logica beweegt zich in de wereld van het bekende; logica kan geen kwantumsprong maken naar het onbekende.

Is het je niet opgevallen? Je mind kan alleen denken aan het bekende. Hoe denk je over het onbekende? Als het onbekend is, is er geen manier om erover na te denken. Denken is gebaseerd op het bekende. Daarom is denken repetitief, het beweegt zich in een cirkel. Ja, het kan het bekende blijven verfijnen - het kan het meer en meer blijven verfijnen, het kan het bekende blijven polijsten - maar het kan nooit het onbekende leren kennen.

Het kan hooguit gissen naar het onbekende. Maar giswerk is giswerk; het kan nooit een zekerheid worden. Het zal je nooit geloof geven, het kan geen vertrouwen worden, omdat je diep van binnen weet dat het een gok is: het kan zo zijn, het kan niet zo zijn. Het kan geen rots worden waarop de tempel van het leven kan worden opgericht. Nee, het blijft twijfelachtig.

Elk vermoeden is geworteld in twijfel: misschien is het zo, misschien is het niet zo. En er zijn drie lagen van bestaan. De ene is het bekende: een heel klein, verlicht deel; een verlichte plek, heel klein, die we hebben leren kennen. Daaromheen is het oneindige onbekende, een grote nacht van duisternis. Maar over het onbekende kunnen we een paar veronderstellingen doen, we kunnen iets afleiden, want het bekende en het onbekende zijn niet kwalitatief verschillend. Wat vandaag bekend is, was gisteren onbekend, en wat vandaag onbekend is, kan morgen bekend worden. Dus het bekende en het onbekende correleren; ze horen tot dezelfde familie.

Wetenschap leeft in deze twee werelden, het bekende en het onbekende. Je baseert je redenering, je veronderstelling, je gevolgtrekking, op het bekende, zodat je iets van het onbekende kunt afleiden en je in de duisternis kunt reiken en een iets groter gebied kunt verlichten.

Maar er is nog iets anders, het derde gebied: het onkenbare. Logica kan perfect functioneren in het bekende; ze functioneert slechts gedeeltelijk in het onbekende als veronderstelling; ze kan helemaal niet functioneren in het onkenbare. Het onkenbare gaat voorbij logica, voorbij redeneren, voorbij kennis, voorbij de mind. En dat onkenbare is God.

Onthoud dat God niet onbekend is. Als God onbekend is, dan zal de wetenschap hem op een dag kennen. God is onkenbaar. Ja, God kan ervaren en beleefd worden, maar kan niet gekend worden, kan niet gereduceerd worden tot kennis, kan niet gereduceerd worden tot een hypothese, kan niet gereduceerd worden tot een formule zoals H₂O. God blijft een mysterie. Zelfs voor hen die hem ervaren hebben, blijft God een mysterie. Hoe dieper je in hem doordringt, hoe dieper het mysterie wordt. Hoe meer je in hem doordringt, hoe meer en meer je verdwijnt. Op een dag wordt God niet meer gekend; integendeel, de kenner verdwijnt.

Net zoals een dauwdruppel die in de oceaan glijdt, lost de kenner op.

In de wereld van de wetenschap wordt het onbekende voortdurend getransformeerd in het gekende. En men hoopt dat op een dag het onbekende volledig zal verdwijnen en alles bekend zal zijn.

In de wereld van religie is het net een heel ander verhaal, recht tegenovergesteld. Het onbekende verdwijnt niet, maar de kenner verdwijnt. En op een dag wordt ALLES onkenbaar en wordt het gekende ook onkenbaar. Dan is het mysterie totaal en absoluut.

WE PROBEERDEN ONZE WEG
NAAR HEM TOE TE REDENEREN.

DAT WERKTE NIET,
MAAR ZODRA WE HET OPGAVEN,
BLEEF ER GEEN OBSTAKEL MEER OVER.

God gebeurt in een staat van loslaten, in overgave. Je kunt niet blijven zoeken naar God. Al het zoeken zal rationeel blijven, al het zoeken zal gebaseerd zijn op de mind. De mind is de grote zoeker. En alle zoeken, onderzoeken, zoeken, is gebaseerd op nieuwsgierigheid. En diep achter al je zoeken zit het ego: 'Ik wil een kenner worden.'

Het doet pijn om niet te weten, het doet pijn om onwetend te blijven. Het ego wil zichzelf bevredigen. En het ego kan God niet kennen, want ego is de barrière. We zijn niet afgescheiden van het bestaan en het ego heeft ons de illusie gegeven afgescheiden te zijn. Het ego betekent gewoon de illusie afgescheiden te zijn van het bestaan.

Overgave is de illusie van afgescheidenheid laten vallen. Loslaten betekent 'ik ben niet meer'. Loslaten betekent 'ik los op'. Loslaten betekent 'ik laat al het zoeken, speuren en onderzoeken vallen'. Loslaten betekent 'ik zal gewoon passief en beschikbaar zijn'. En dan gebeurt het.

Zo gebeurde het met Sanai. Kijkend in de ogen van die man, Lai-Khur, luisterend naar zijn vreemde woorden, luisterend naar zijn vreemde muziek, zijn aanwezigheid voelend, gebeurde het. En Sanai had zijn hele leven gewerkt en was niet dichterbij gekomen. En dan uit het niets, in de aanwezigheid van de meester, Lai-Khur, gebeurde het gewoon vanzelf.

Hij moet in shock zijn geweest toen Lai-Khur zei: 'Hakim Sanai, je bent blind!' Niemand had dat tegen Hakim Sanai gezegd. Hij werd gerespecteerd en wijs geacht; zelfs koningen en keizers vroegen hem altijd om raad. En deze gek, een bedelaar, noemt hem blind! Hij moet geschokt

zijn geweest. In die schok stond zijn mind stil. Het was bijna zoals een elektrische schok.

Als je beschikbaar bent voor de energie van de meester, is het een elektrische schok. Het kan je mind verbrijzelen. Het kan een chaos creëren - een prachtige chaos, een chaos waaruit sterren geboren worden. En zo'n chaos werd gecreëerd door de impact van Lai-Khur.

Sanai verdween. Even was hij er niet. Alleen de meester en zijn aanwezigheid, en die grote golven die van de meester kwamen... hij was verdronken. Het was een moment van loslaten. En God kwam in de vorm van Lai-Khur. God kwam door de fluit van Lai-Khur.

... MAAR ZODRA WE HET OPGAVEN,
BLEEF ER GEEN OBSTAKEL MEER OVER.

HIJ STELDE ZICH AAN ONS VOOR ...

Wanneer je in een let-go bent, komt God. Het is nooit de mens die God bereikt. Dat is een van de fundamenteën van het soefisme: het is altijd God die de mens bereikt. God probeert je voortdurend te bereiken, maar je staat het niet toe. Je bent zo gesloten, je laat je ramen nooit open. Je bent heel erg gesloten, er kan niets bij je binnenkomen, je bent luchtdicht afgesloten. God probeert je op alle mogelijke manieren te bereiken, zoals een moeder haar kind zoekt. Maar je bent niet beschikbaar, je bent niet aanwezig. Je bent zo bang en zo defensief.

Het gebeurt bijna elke dag. Wanneer ik je inwijd in sannyas, probeer ik je te bereiken. Maar heel zelden duikt er iemand op die beschikbaar is, heel zelden. Heel zelden kan ik een manier vinden om je hart te bereiken. Maar wanneer het gebeurt, ben je onmiddellijk niet meer dezelfde. Soms gebeurt het, iemand IS beschikbaar en open, verdedigt zich niet, laat het pantser vallen dat we allemaal altijd dragen.

We zijn zo bang voor mensen, we zijn zo bang voor liefde, we zijn zo bang voor anderen, dat we afstand houden. Dat

wordt een gewoonte. Wanneer je bij een meester komt, is die gewoonte er.

Net twee avonden geleden was er een jonge sannyasin die naar huis ging. Ik vroeg hem 'wanneer ga je weg?' en hij gaf geen antwoord. En ik vroeg hem 'wanneer kom je terug?' en hij wilde niet antwoorden. Toen vroeg ik hem om dichterbij te komen, 'zodat ik je hoofd kan aanraken.' Hij wilde niet eens dichtbij komen - helemaal gesloten, hij gaf me geen opening.

Dit zijn slechts manieren om een opening te vinden. Het maakt niet uit wanneer je vertrekt, vandaag of morgen. Ik vraag het je alleen zodat je me een kleine opening kunt geven. Ik begin met communicatie zodat ik het kan veranderen in communie.

Maar hij was niet bereid om iets te zeggen. Er is niets mis als je niets wilt zeggen; dat is heel goed. Stilte kan immens mooi zijn. Maar stilte moet open zijn, alleen dan is het mooi; anders is het het lelijkste wat er is. Hij was bang om iets te zeggen, hij was bang om een woord uit te spreken, want als hij een woord zou zeggen, zou ik een ingang vinden. Om tenminste dat woord uit te spreken zou hij zich een beetje moeten openen.

Het zou niet zo verkeerd zijn geweest als het een open stilte was geweest; het zou geweldig mooi zijn geweest. Maar het was geen open stilte, anders was hij wel dichtbij gekomen. Ik riep hem om dichterbij te komen maar hij wilde niet komen. Ik wilde hem aanraken - want als woorden hem niet kunnen bereiken, kan mijn aanwezigheid dat misschien wel. Maar ook dat stond hij niet toe.

God probeert jou te bereiken. En als je in de aanwezigheid van een meester bent, doet God zijn uiterste best om je te bereiken.

HIJ STELDE ZICH zegt Sanai UIT VRIENDELIJKHEID AAN ONS VOOR...

Want Sanai ging niet op zoek naar God, hij ging op veroveringsreis met de koning. Het gebeurde uit het niets. Dat zingen, dat dansen, die muziek van Lai-Khur - hij werd overvallen. Zie het voor je: er waren veel mensen. De sultan was er, maar hij liep het mis, hij stond er niet voor open. Hakim Sanai kreeg het wel. Hij was open, hij liet het gebeuren, hij verzette zich niet.

HIJ STELDE ZICH UIT VRIENDELIJKHEID AAN ONS VOOR...

Onthoud het: God komt niet naar je toe omdat je het waard bent. Hoeveel waarde kun je hebben? Niet omdat je het verworven hebt, niet omdat je het verdient, maar alleen omdat hij vriendelijk is. Hij is Rahim, hij is Rahman, hij is mededogend. Dit zijn de Soefi namen van God. Rahim betekent barmhartig, Rahman betekent weer barmhartig, genadig, vriendelijk. Hij komt naar je toe uit barmhartigheid. Hij komt niet vanwege jouw inspanningen; hij komt vanwege jouw overgave.

... HOE HADDEN WE HEM ANDERS KUNNEN KENNEN?

Sanai zegt: nu kan ik zeggen dat er geen enkele manier was om hem te kennen. Ik had op alle mogelijke manieren mijn best gedaan; op elke rationele manier had ik naar hem gezocht. Als je je vastklampt aan de rede, word je vroeg of laat atheïst. Of je wordt een hypocriet. Zo zijn de mensen om je heen.

Zij die God trachten te bereiken door middel van de rede en de mind vallen onvermijdelijk in deze twee categorieën: ofwel worden het hypocrieten, de zogenaamde religieuzen - die mensen vind je in de kerken, tempels, moskeeën en gurudwara's, terwijl ze de Koran en de Gita en de Bijbel zitten te lezen. Dit zijn de zogenaamde religieuzen, de hypocrieten. Ze zijn oneerlijk; ze hebben niets gevonden, maar ze zijn zelfs niet bereid om te accepteren dat ze gefaald hebben. Ze zijn niet klaar om het falen van hun ego te aanvaarden, daarom zijn ze gaan geloven. Ze

hebben niets gevonden, maar ze geloven nog steeds. Dit geloof is vals; dit maakt een persoon pseudo.

Daarom zijn alle zogenaamde religieuze mensen pseudo-mensen, lelijk - iets aan de oppervlakte, en iets totaal anders diep van binnen. Diep van binnen duizend en één twijfels, en aan de oppervlakte alleen maar een geverfd geloof. Het komt niet uit hun wezen, het maakt geen deel uit van hun leven. Het is niet in hen gegroeid, het is niet gebaseerd op existentiële ervaring. Het is uit angst dat ze hebben geloofd, het is uit frustratie dat ze hebben geloofd. Het is omdat ze het onderzoek niet verder konden voeren. Ze zijn moe geworden, ze hebben de moed verloren, ze zijn ontmoedigd geraakt. En ze zijn ook niet authentiek genoeg om te zeggen: 'We hebben het geprobeerd en we hebben hem niet gevonden. Dus misschien is hij er niet.'

Dat is de andere categorie, de atheïst. De atheïst is tenminste waar; hij is tenminste oprecht en eerlijk. De theïst is niet eens eerlijk. De theïst zit in een dilemma: hij gelooft in eerlijkheid, maar hij baseert zich op oneerlijkheid.

Overal ter wereld blijven jullie kerken, jullie priesters, jullie onderwijzen: Wees eerlijk en geloof in God. En heb je er ooit bij stilgestaan dat die twee dingen niet samen kunnen gaan? Wees eerlijk en geloof in God. En heb je er ooit aan gedacht dat deze twee dingen niet samen kunnen? Eerlijk zijn en in God geloven: dit is een dilemma, je creëert een tegenstrijdigheid. Als iemand eerlijk moet zijn, kan hij niet in God geloven, want wat betekent geloof voor een eerlijk iemand? Of je weet het of je weet het niet. Als je het weet, hoef je niet te geloven; je weet het al. Als je het niet weet, hoe kun je dan geloven?

Als de persoon eerlijk moet zijn, kan hij niet geloven, hij MOET niet geloven. En als de persoon moet geloven, kan hij niet eerlijk zijn. Nu heb je een tegenstrijdigheid in iemands wezen gecreëerd. Dit reduceert iedereen tot een

hypocriet. Dan word je twee of zelfs veel. Dan verlies je integriteit. Je wordt tweeledig: je zegt het ene, je doet het andere; je doet het ene, je bedoelt het andere.

Je bent nooit één. En als je niet één bent, ben je nooit gelukkig. Gelukzaligheid is het bijproduct van eenheid.

De rede kan hem niet vinden. De rede is niet de enige deur in je wezen, er zijn diepere deuren in je wezen. Ben je je niet bewust van het hart? Kun je de hartslag niet voelen? Heb je niet gezien dat er iets via het hart gebeurt? Als je naar een lotusbloem kijkt en je voelt de schoonheid, is het dan de rede? Kan de rede bewijzen dat de bloem mooi is? De rede heeft niet eens kunnen definiëren wat schoonheid is. Voor de rationele mind bestaat er geen schoonheid.

Maar je weet dat schoonheid wel bestaat en als je het ziet, word je erdoor overweldigd. De rationele mind zegt dat er geen schoonheid is, dat dit slechts een illusie is, een projectie, een droom.

De nacht met volle maan: is dat slechts een illusie? De hypnotiserende pracht ervan: is het slechts een projectie van je mind? Dat kan niet zo zijn, want zelfs de oceaan, die geen mind heeft, wordt beïnvloed. Dat kan niet zo zijn. Als de zon opkomt, worden zelfs vogels erdoor beïnvloed - het kan niet alleen de mind en zijn projectie zijn.

Schoonheid bestaat. Maar de rede kan haar niet benaderen, ze wordt gevoeld vanuit het hart. Heb jij geen schoonheid gevoeld? Liefde bestaat: ook dat gaat niet via de rede, ook dat wordt vanuit het hart gevoeld. Als je verliefd wordt, kun je dat dan rationeel rechtvaardigen? Kun je zeggen wat liefde is? Dat heeft nog niemand gekund.

God is al deze ervaringen samen: de ervaring van schoonheid, de ervaring van goed, de ervaring van liefde, de ervaring van waarheid. Al deze ervaringen gebeuren: probeer ze niet te bereiken via de rede, ze gebeuren via het hart. Al deze ervaringen die door het hart komen, de

totaliteit ervan wordt God genoemd. God is geen persoon die ergens hoog in de hemel zit.

SATYAM, SHIVAM, SUNDARAM. In het Oosten was dat de definitie van God. SATYAM: hij is waarheid. SHIVAM: hij is goed. SUNDARAM: hij is schoonheid.

Dit zijn de ervaringen die je hart beroeren. En God is de ultieme ervaring door het hart. De werkelijkheid door het hart kennen is de betekenis van God ervaren. De werkelijkheid via het verstand kennen is de ervaring van materie. De werkelijkheid is één.

Trap nooit in de denkfout dat er twee realiteiten zijn - materie en bewustzijn, God en de wereld. Nee. De werkelijkheid is één; dat wat is, is één. Maar dat ene kan op twee manieren benaderd worden. Er zijn twee benaderingen mogelijk. Je kunt het via het hoofd bereiken: dan is het materie, dan komt de interpretatie van de werkelijkheid in materialistische termen. Of je kunt het bereiken via het hart, en dan is het bewustzijn of God.

Dat zijn onze interpretaties. En de interpretatie die vanuit het hart komt is zeker hoger, is dieper, is diepgaander. En het transformeert je leven: het brengt je in een andere dimensie van gelukzaligheid, van zegening.

Osho: Unio Mystica Vol. 1 #1.

De spiegel van het hart oppoetsen deel 2.